

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальні аспекти сім'ї та шлюбу

Освітня програма Філософія

Спеціальність 033 Філософія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри філософії,
соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Сім'я та шлюб: сучасні тенденції та перспективи
Освітня програма	«Філософія»
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	033 Філософія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	Третій. Другий.
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	

2. Опис дисципліни

В межах лекційного викладу та семінарської практики акцент робиться на специфіці дослідження сім'ї як соціального інституту та малої соціальної групи.

Курс лекцій присвячено розгляду поняттям сім'ї та шлюбу, їх історії виникнення, формування та тенденціям розвитку, а також особливостям функціонування. Особливе місце відводиться розгляду сімейної поведінки та її складовим: шлюбній, сексуальній та репродуктивній поведінці в умовах сучасного суспільства. Піднімаються питання протидії різним проявам сімейного насильства.

Мета: з'ясування специфіки соціологічного підходу до вивчення сім'ї.

Завдання: розгляд сучасних проблем сім'ї та шлюбу; з'ясувати чинники, які зумовили появу сім'ї як історичного явища та фактори, які впливають на її функціонування сьогодні; динаміки зміни наукового осмислення процесів, що відбуваються в сфері шлюбу та сім'ї; ознайомити студентів із суттю та особливостями сімейної поведінки; навчити аналізувати сучасні тенденції шлюбно-сімейного відносин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: етапи та тенденції розвитку соціального інституту сім'ї; специфіку дослідження сім'ї та шлюбу; типологію сім'ї та шлюбу; історичні етапи розвитку шлюбно-сімейних стосунків; основні поняття соціології сім'ї; основні проблеми сучасної сім'ї.

вміти: аналізувати та давати критичну оцінку явищам та процесам у сфері шлюбно-сімейного життя, підходам та проблемам, які будуть розглядатися в процесі вивчення спецкурсу; самостійно аналізувати процеси сучасності та місце сім'ї в суспільстві; здійснювати соціологічний аналіз сімейних змін та сімейної поведінки.

Компетентності

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності

ЗК 12. Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК5. Здатність аналізувати сучасні філософські проблеми та вчення.

СК6. Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

СК7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

СК8. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК9. Здатність застосовувати в професійній діяльності філософські методи і підходи.

СК10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.

СК12. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.

СК13. Здатність брати участь у наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії.

СК14. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

Програмні результати навчання

РН4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.

РН6. Мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної філософії.

РН7. Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.

РН13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.

РН16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

РН17. Мати навички участі в наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії.

РН18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Сім'я та шлюб: сутність, місце і роль в суспільстві	Знати поняття сім'ї та шлюбу. Розуміти функції сім'ї для особистості та суспільства. Знати типологізацію сімей за різними критеріями. Мати уявлення про форми шлюбів.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі Тести
2.	Етапи історичного розвитку сім'ї	Знати основні історичні етапи розвитку сім'ї як соціального інституту. Розуміти фактори появи сім'ї сучасного типу. Аналізувати основні тенденції сімейних змін на сучасному етапі. Мати уявлення про амбівалентність критеріїв стану сучасної сім'ї.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
3.	Сімейна соціалізація	Знати поняття соціалізації, її стадії, етапи, агенти. Розуміти особливості сімейної	Питання до семінарського заняття

		соціалізації. Знати фактори формування гендерної ідентичності в сім'ї. Мати уявлення про сімейні ролі. Розуміти проблеми соціалізації в сучасній сім'ї.	Праці для розгляду та обговорення на семінарі Тести
4.	Шлюбна поведінка	Знати поняття сімейної поведінки особистості та її різновиди. Мати поняття шлюбної поведінки та шлюбного вибору, чинники шлюбного вибору. Знати дошлюбні та шлюбні фактори, які зміцнюють чи дестабілізують сім'ю. Знати про особливості та фактори припинення шлюбу (розлучення).	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі Тести
5.	Репродуктивна поведінка. Проблема материнства та батьківства у	Мати поняття репродуктивної поведінки, специфіка її вивчення. Розуміти поняття «рівень народжуваності». Знати про різні типи репродуктивної поведінки. Знати структуру репродуктивної поведінки та поняття репродуктивної норми. Мати уявлення про процес прийняття репродуктивних рішень та результат репродуктивної поведінки. Планування сім'ї.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
6.	Сексуальна поведінка	Знати поняття та основну мету сексуальної поведінки. Розуміти взаємозв'язок та відмінність між репродуктивною та сексуальною поведінкою. Бути ознайомленим з сучасними тенденціями в сфері сексуальної поведінки.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	50
Тести	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Семінарські заняття			10			10			10			10			10			50
Тести														50				50

Всього на тиждень			10			10			10			10		50	10			100
-------------------	--	--	----	--	--	----	--	--	----	--	--	----	--	----	----	--	--	-----

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Система дистанційного навчання університету
<ol style="list-style-type: none"> 1. Главацька О. Л. Статеворольові стереотипи як соціокультурна основа гендерної соціалізації молоді в сучасній сім'ї [Електронний ресурс] / О. Л. Главацька // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. - 2014. - № 4. - С. 104-115. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2014_4_15 2. Капська А., Пеша І. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей. – К.: Центр учбової літератури, 2022. 232 с. 3. Ляшенко Н. Соціологія сім'ї : конспект лекцій для студентів спеціальності 054 «Соціологія» у 2-х частинах. Ч. I. Сім'я як соціальний інститут / Н.О. Ляшенко, Н.М. Семке. – Харків : НТУ «ХП», 2018. 96 с. 4. Соціальні виміри суспільства (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2018. – Випуск 10 (21). – 380 с. 5. Соціальні виміри суспільства (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – Випуск 9 (20). – 429 с. 6. Соціальні виміри суспільства (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2016. – Випуск 8 (19). – 497 с. 7. Соціологія сім'ї / М.П. Лукашевич, Ф.Ф. Шандор. — К.: Знання, 2013. 223 с. 8. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір (За наук. ред. М.О. Шульги). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – 198 с. 9. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2018. – Випуск 6 (20). – 414 с. 10. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – Випуск 4 (18). – 486 с. 11. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – Випуск 3 (17). – 425 с. 12. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2018. – 526 с. 13. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2019. – 517 с. 14. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 7 (21) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2020. – 547 с. 15. Українське суспільство в умовах війни. 2022: Колективна монографія / С. Дембійський, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с. 16. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. 30 РОКІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ. Випуск 8 (22) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2021. – 620 с. 	

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства Вул. Т. Шевченка, 57, Гуманітарний корпус, Факультет психології, каб. 503, телефон: +380342596015; сайт: https://kfsr.pnu.edu.ua/ ; електронна адреса: kfsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Гайналь Тетяна Олександрівна
Контактна інформація викладача	tetiana.hainal@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Не допускається передавання пароллю до свого облікового запису до системи дистанційного навчання, всі види роботи виконуються студентом самостійно
Пропуски занять (відпрацювання)	Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій (не пізніше одного тижня після пропущеного заняття).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	На період дії військового стану допустиме відхилення від дедлайнів в розумних межах
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідною поведінкою вважається перебування на заняттях в стані наркотичного чи алкогольного сп'яніння, публічна лайка, вияви ксенофобії, расизму, сексизму, мізогінії інші різновиди нетерпимості.
Додаткові бали	При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – підготовки доповіді чи презентації на одну з проблем курсу.
Неформальна освіта	Студент самостійно обирає джерела для підготовки до семінарських занять (єдиного підручника немає), допускається відхилення від змісту лекційного курсу

Викладач

Гайналь Т.О.